

„Ó, baba legmesszibb figurája”: a vers különös szerkezeti megoldása, hogy az eredeti természeti egység e megjelenítőjét a szubjektum elidegenedésének és hasadásának folyamatát érzékeltető korábbi s a végső, visszavonhatatlan árulást megjelenítő versbefejező képek-szimbólumok közlékelve, a kontraszthatást ezzel is fokozva mutatja.

SZONETTEK ORPHEUSZHOZ, II. 8.: Muzot, 1922. február 15. és 17. között.

Egon von Rilke (1873–1880): a költő nagybátyjának, Jaroslav Rilkének a legkisebb fia. Rilke erről a korán elhunyt rokonról a következőket írta anyjának 1924. január 24-i levelében: „Gyakran gondolkodom rá, és egyre mélyebben térek az ő alakjához vissza, amely számomra szinte leírhatatlanul megkapó maradt. [...] a gyermeki lét szomorúsága és kiszolgáltatottsága számomra az ő alakjában testesül meg, a nyakfodorban, amelyet viselt, a nyakacskaiban, szép és kancsalsága miatt eltorzult szemében. Így hívtam elő ezután ama VIII. szonettben, amely a mulandóságról szól, miután ő már egyszer, a Malte Lauridge Brigge feljegyzéseiben a korán meghalt kis Erik Brahe előképéül szolgált.”

„és, bárány szövegével a lap”: e sor talányát Rilke maga világítja meg a szonetthez írt kommentárjában: „A bárány (képeken), ez csak felirat útján beszél.”

„A labdák csak. Labdák remek íve”: Magda von Hattingennek erről a következőket írta (1912. február 12-i levelében) a költő: „Játszó társnők, titeket én nem szerettelek, hogy rontottam közétek –; aztán eltávolodtunk egymástól, de keztekből a labda íve hozzátok vonzott, szerelem volt ez, testetek és lelketek felizzása.”

„De néha kilépett, ő, a halandó, egy...”: racionálisan nehezen feloldható képe a halálnak (háttérben a halott rokonnal). A gyermekhez mint a Rilke-művek ideálképeéhez lásd a BEFEJEZETLEN ELÉGIÁ-t is.

S. P.

Howard Nemerov

TALÁLT VERS

A St. Louis Post-Dispatch
(IV. évfolyam, 86. sz.)
egyik közlése nyomán.

Az USA népességének centruma
átkerült a Missouri állambeli Potosiba.

Ez az elmozdulásra mutató,
Hatóságilag elvégzett számítás abból indul ki,

Hogy az ország tökéletesen lapos
Síkidom, és hogy minden polgár súlya,

Beleértve az alaskaiakat, a hawaiiakat
És a washingtoniakat is, egyforma.

Ezekből az egyszerű premisszákból az következik,
Hogy ezt a tömeget, ezt az embertakarót

Elméletileg ki lehetne egyensúlyozni
Egy Potosi alatt elhelyezett tű hegyén.

Ahol is, mióta a cég fogta magát és elköltözött,
manapság nem lakik senki,

csak az őr egy elhagyatott bánya fölött.
„Éjszaka – mondja – az élet itt elég magányos.”

Carl Dennis

AFORIZMA

Élj úgy, mintha minden napod az utolsó lenne –
Ezt a parancsot jegyezte fel Marcus Aurelius
A naplójába, nehogy elfelejtse,
Hogy ő is – hiába a szerencse fia – halandó,
És hogy bármilyen adományt is szánt neki a sors,
Már megkapta, mégpedig sokszorosan.
De ha túlságosan szó szerint veszed ezt az aforizmat,
És a reggeleidet az akaratoddal való vacakolásnak szenteled,
A délutánjaidat és az estéidet pedig annak, hogy elbúcsúzz
A barátaidtól és a családotól – meg fogod bánni.
Az ügyvéded hamarosan nem fog időpontot adni.
A szeretteid hamarosan elbújnak előled a vécébe,
Amikor meghallják súlyos lépteidet a verandán.
Aztán szép lassan a házad is lepusztul.
Ha ez az utolsó napom – mondod majd magadban –,
Minek pocsékoljam az időt az ablakok szigetelésére,
Ároktisztításra vagy a kocsifelhajtó javítására?
Ha nem akarod, hogy örökösöd elátkozzák a napot is,
Amikor először nyitottad ki Marcus naplóját,
Vedd úgy, hogy csak így értette: mindennap találj egy órát
Arra, hogy megadj valami tartozást vagy megbocsáss,
Hogy bocsánatkérő vagy köszönőlevelet írj.
Ne szégyellj néhány nyomot hátrahagyni arról,
Hogy azt remélted, élsz is a pillanat mögött.
Ne szégyellj egy hét hónappal későbbre szóló koncertjegyet,
Sőt, két jegyet, mintha abban reménykednél,
Hogy addig találkozol valakivel, aki szívesen elmegy majd veled,
Két jegyet az első sor környékére, hogy ne maradj le egyetlen
hangról sem.